

KRESŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLÍCKE NOVINY
 VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠEŠŤNÁŠŤ STRANÁCH.

Predplatná cena :
 Na celý rok ... 4 koruny — hal.
 Na pol roka ... 2 " — "
 Na štvrt' roka... 1 " — "
Jednotlivé číslo 8 hal.

Zodpovedný redaktor:
 Dr. ALEXANDER ERNSZT,
 páp. komorník.
 Za vydanie zodpovedný
 JÁN MOLNÁR, prälát

Redakcia a vydavateľstvo:
 Budapešť, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám.
 sem sa majú posielat' predplatky, taktiež dopisy do novin
 ohlasy a náhodné reklamácie. Ceny ohlasov dľa tarify.
 Rukopisy sa nazpáť nedávajú.

Veľký kapitál a pozemky.

V «Kresťan» e sme už opätne písali o tom, že následkom využiteľnosti okolností terajšej válečnej doby zbohatnuté veľké banky a jednotlivci, ktorí neobmedzenou a zväčša nesvedomitou špekuláciou v krátkom čase zarobili milióny, onedlho vrhnú sa na pozemky.

Tohoto dôkazom je, že najnovšie už jedna veľká banka uzavrela, že zarobené nepočítané kapitále vloží do veľkých prenájmov. Toto svoje účinkovanie už aj začala, keď v hevešskej stolici do prenájmu vzala jedon veľký, 17.000 jochov obnášajúci majetok. S týmto sa ale nespokojí, lež pokračuje v prenajmovaní veľkých majetkov a v krátkom čase ľahko sa toho dožijeme, že jednotlivé veľké peňažné ústavy zmocnia sa obrovských pozemkových majetkov, buďto prenájmom alebo kúpou. Taký peňažný ústav odhodlá sa aj ku parcellovaniu, aby z prenajatých pozemkov dostalo sa vraj aj malým ľuďom, zvlášte ale preto, bo parcellovanie nado všetko takým spôsobom, ako to prevádzajú banky, je veľmi dobrý kšeft.

Pri takomto známom pokračovaní parcellovania pospolitý ľud len z druhej ruky príde ku prenájmu.

Medzi ľud a pozemky znovu vtisne sa špekulácia a zas len veselo prekvitať bude ten systém prenájmu, ktorý najväčšou prekážkou bol toho, že u nás ľud nemohol prísť ku pozemkom, bo medzi ľuďom a pozemkami usalašili sa ako tretí všelijakí cudzinci

Veľmi dobre nám je známo, že tu týkame sa háhlivej otázky, nad čím prskajú zvlášte ži-

dovskí novinári. My ale vzdor tomu zcela otvorene ta sa osvedčujeme, že zmenu doterajšieho systému prenajmania za najvyšš potrebnú držíme a že dôrazne žiadame do života uvedenie takého systému, *aby nielen mohutné peňažné ústavy a veľký kapitál, lež aj náš pospolitý ľud mohol prísť ku pozemkom k jeho vyšítiu potrebným.*

Dobre vieme, že premnohí veľký strach majú a boja sa, keď vidia, že sa kresťanský pospolitý ľud vzamáha a vzdeláva.

Aj to vieme, že premnohým milšia je stará móda a že radšej vidia doterajšie staré poriadky, bo tak väčšia čiastka pozemkov Uhorska dostala sa do rúk cudzincov. My sa ale o tých nestaráme. *Pred nami prvoriadnou vecou je záujem veľkej spoločenskej triedy, poľnohospodárskeho ľudu kresťanského.*

Neideme my pri tom nikoho urážať. To ale dôrazne žiadame, aby náš pospolitý ľud kresťanský prv-neskôr nestal sa čeladou na tej zemi, ktorú mu dal Pán Boh, ku ktorej má najväčšie a najsvätejšie právo. Veď len predsa náš kresťanský ľud už cez tisíc rokov jeho mozolnými rukami obrábal túto zem. Veď len predsa náš kresťanský ľud, ako v minulosti vždy, tak aj prítomne svojou vlastnou krvou bráni túto zem! On trpel a trpí za ňu najviacej.

Nechceme, aby všetko do rúk dostal veľký kapitál. Nech aspoň zem ponechá ľudu, ktorý ju obrába.

Žiadame to dôrazne už aj preto, bo sme toho svätého presvedčenia, že len vtedy, keď kresťanský ľud poľnohospodársky príde ku pozemkom, ku statočnému vyšítiu mu potrebným, keď v týchto pozemkoch na celú budúcnosť pevné ko-

rene pustí, celému Uhorsku po všetky časy zabezpečiť môžeme opravde ráz kresťanský.

Na tomto pracuje kresťanská ľudová strana, ktorej krajinskí vyslanci i počas svetovej vojny, zakaždým, keď krajinské zákonodarstvo vydržovalo válečné zasadnutia, neohrozene a súrne žiadali podporovanie a napomáhanie válečných vdov a sirôt.

Prajné úspechy súrných návrhov krajinských vyslancov kresťanskej ľudovej strany požívajú pritomne premnohé ženy a dietky, ktorých muž alebo otec hrdínskou smrťou už vykrvácal alebo ešte bojuje na rozličných bojišťa.

Po vojne ale, kresťanská ľudová strana ešte súrnejšie bude žiadať, aby synovia pospolitého ľudu kresťanského prišli ku pozemkom. Každý kresťanský občan o tom pevne môže byť presvedčený, že keď jednať sa bude o odmenení našich hrdinov, kresťanská ľudová strana ostro bude nad tým strážiť, *aby každý hrdínský syn nášeho ľudu kresťanského dostal takú odplatu, akú si zaslúžil.*

O dostatočnej zodpovednej odplate pri tom ostatne ani reči byť nemôže, bo za vlast a všeobecné blaho krv vyliievajúcemu hrdinovi najvznešenejšiu odplatu poskytuje jeho svedomie a povedomie za vlast a za svojich znášaných útrap, prevedených skutkov hrdinských. Opravdový hrdina nežiada si marnej odplaty, lež dostatočného spôsobu ku statočnému vyžitiu. *Ako pravý kresťan ku Všemohúcemu nielen že sa modlí o chlieb vzdajší, lež chce zaň aj usilovne pracovať.*

Túto príležitosť ku práci za chlieb vzdajší poskytnie mu zem, za ktorou túži.

Lež túto zem nežiadame pre neho z milosti veľkého kapitálu. Nechceme, aby na ňom hojne zarábaly nenasýtedelné parcellujúce veľké banky. Nech medzi kresťanský ľud a pozemky nestydate netiskne sa bezočivá špekulácia.

Veľké prenájmy peňažných ústavov a z pôdy ako huby rastúcich kapitalistov, znepokojuvať musia každého zdrave mysliaceho kresťana.

Obrovské prenájmy veľkých peňažných ústavov a kupovanie rozsiahlych pozemkov skrze zcela cudzích ľudí, čo na svetovej vojne neočakávane a rýchlo zbohatli, keď aj pacellujú, aby svetu zaslepili oči, nevedie ku tomu šlachetnému cieľu, aby kresťanský ľud pevne pú-

taný bol ku hrudi svojej vlasti a pre celú budúcnosť zabezpečené mu bolo statočné vyžitie.

Dobrý strom pevne je zakorenený v hrude a nevyvalí ho ani najväčší víchor. Ľud keď sa konečne usádlil na svojom pozemku, zamiluje, oblúbi a neopustí ho. *Aby sa kresťanskému ľudu dostalo ku statočnému vyžitiu dostatočných pozemkov, za to neustále pracuje kresťanská ľudová strana!*

G. K.

Naši nepriatelia.

Po vypuknutí terajšej svetovej vojny množil sa počet našich nepriateľov. Toto primalo nemeckých vojakov tiahnuvších na bojište, že napísali na vozne žartovne: «Ďalšie odkazy vojny sa prijímajú.» Krem Anglicka, Francúzska, Belgicka a Ruska postavily sa do bojovných šíkov Srbsko a Čierna Hora, ba aj Japonsko stalo si do radu nepriateľov centrálnych veľmocí. Potom nasledovalo judášskym grošom podkúpené Taliansko a konečne Portugalsko. Ku našej monarchii pripojilo sa Turecko a neskôr Bulharsko. Deviaty postavili sa do bojovných šíkov proti štyrom. A štyria víťazia nad deviatimi. Natoľko víťazia, že jednotliví vytretí sú už zo soznamu našich nepriateľov.

Najprv vypriahlo Japonsko. Toto sa uspokojilo s korisťou, ktorú si ľahkým spôsobom nadobudlo v Číne, kde vlastne Angličania a Rusi jeho plány križovali. A teraz uspokojí sa s tým, že lifruje smrtonosnú zbraň a muníciu svojim spojencom. Do boja sa nechce pustiť, bársjako ho jeho spojenci nahovárajú. Neposiela — jako sa to chyrovalo — pešie vojsko na ruské bojište, ani válečné loďstvo do Suezského prielavu. Lifrovanie munície je istejšie, toto zabezpečí dôchodok a Japonsko zostať chce pri istom.

Portugalsko vypovedalo tiež vojnu, ale nešlo ďalej len po zhabanie nemeckých lodí, ktoré kotvily v portugalských prístavoch. Portugalsko má dosť kvasu aj doma, portugalská republika má sa dosť čo brániť podkopnej práci royalistov, ktorí chcú späť uviesť kráľovstvo. Vzbury sú tu na dennom poriadku a veľmi nebezpečné by bolo pre Portugalsko, keby jednu časť vojska požičalo štátom antantu. Portugalsko teda mieša sa len v zásade do svetovej vojny.

Čierna Hora kapitulovala. A od tých čias panuje tu pokoj. Černo-horský ľud je rád, že sa vojna preň skončila. Bárs keďby bola Čierna Hora v boji ďalej vytrvala, bolo by nás to stálo ďalšie obeť a boli by sme prinútení bývali veľké vojsko poslať do černo-horských vrchov a dolín. Kráľ Nikita utiahol sa v jednom malom francúzskom meste, vlastne diplomacia štátov antantu vykázala mu toto bydlisko. Tu sú aj členovia černo-horskej vlády, ktorá vo francúzskych a anglických časopisoch uverejňuje svoje rozkazy ale tieto rozkazy v Čiernej Hore nikto neposlúcha, lebo veď v Čiernej

Hore rozkazujú naši generáli. A černohtorskí vojaci, sloziac zbraň, vrátili sa k svojmu starému pokojnému zamestnaniu.

Srbsko prežilo počas poslednej offensívy ukrutné dni. Väčšina srbského vojska padla na bojišti a zahy nula na úteku. Hladom, nemociami a rozličnými útrapami zmorené pozostatky srbského vojska nemajú ani sily, ani vôle bojovať a obyvatelia, ktorí len mohli, vrátili sa späť do ich príbytkov a pokojne žijú. Severnú časť Srbska držíme my obsadenú, južnú časť Bulhari, všade zavedená je administrácia a do živote uvedené sú nové poriadky. Dedič srbského trónu Alexander a ministerpredseda Pašič uverejňujú síce osvedčenia a rozposielajú vyzvania, ale pomery nie sú vstave zmeniť a nie sú vstave toto urobiť ani štáty antantu, ktoré Srbsko do tejto samovraždy vohnaly.

Z Belgicka zostal len kúsok, ktorý ešte belgické vojsko drží obsadené. Veľká väčšina Belgicka je v rukách Nemcov, ktorí sa tu celkom zariadili. Nemecké gule riedia rady belgického vojska a belgický kráľ utiahol sa, čakajúc na jakúsi zmenu.

Anglicko robilo z vojny dobré kšefty, ale utrpelo aj ohromné ztraty. Anglické vojsko utratilo asi 800.000 ľudí, rátajúc mŕtvých, ranených a zajatých. Anglické loďstvo utrpelo tiež veľké ztraty v potopených loďach. Ale najväčšia je mravná porážka Anglicka. Anglické válečné loďstvo, na ktoré Angličania toľko stavali, odkázané je ku nečinnosti a skrýva sa pred nemeckými podmorskými loďami, ba ani to neni vstane prekaziť, aby Nemci bombardovali pobrežné mestá a prístavy Anglicka. Anglické expedície skončili sa s veľkým nezdarom tak na Gallipolskom polostrove, jako v Mezopotámii a v Arábii, v Irsku vypukly nepokoje a v Egypte ustavične vzrastá nespokojnosť. Anglicko bolo hlavným pôvodcom terajšej krvavej vojny, ktorú začalo s tým heslom, že zlomí nemecký militarismus a koniec koncu je, že samé Anglicko vrhlo sa do náručia militarismu, súc prinútené do života uviesť všeobecnú vojnovú povinnosť. Ale ani toto nepomáha. Anglicko neni schopné ku offensíve na západnom bojišti a trápia ho obavy o Indiu, o Egypt a o Irsko. Všade musí udržovať veľké vojská a nie je vstave dovážať vojská z ďalekých svojich zamorských osád.

Veľké ztraty utrpelo Francúzsko. Vzhľadom na to, že je vo Francúzsku vzrast obyvateľstva aj za riadnych okolností pomerne malý, Francúzsko za dlhé časy pocíti, čo na ľudských životoch v tejto vojne utratilo. Svetochýrne francúzske vinohradníctvo utrpelo ohromné škody, utrpel aj francúzsky veľkopriemysel, veď Nemci práve tie vidieky držia obsadené, kde francúzsky veľkopriemysel najviac prekvital.

Najväčšie škody utrpelo Rusko. Ohromný je počet mŕtvých, ranených a zajatých, lebo Rusko ľudí nešanovalo. Na kamenné uhlie a na petrolej bohaté rusko-poľské kraje, kde bol aj veľkopriemysel najviac vyvinutý, obsadené držia naše a nemecké vojská. Po toľkých ohromných ztratách bolo by Rusko v inom čase a za

iných pomerov už pokoj uzavrelo, ale teraz je viazané, lebo Rusko smie pokoj uzavreť len v porozumení a s privolením ostatných svojich spojencov. Rusko teda prinútené je ďalej bojovať k vôli Angličanom.

Talianoško päťkrát probovalo prelcmit náš front v okolí rieky Isonza a päťkrát byly útoky s veľkými ztratami Talianov odrazené. Zmarily sa nádeje Talianov, že čoskoro zaujmú pobrežie Adriatického mora a ďalším ťažením prinúti monarchiu ku uzavretiu pokoja. Vzдор veľkému namáhaniu a vzذور ohromným ztratám nielen že ani na piad nepokročili na územie monarchie, lež od 15. mája naše hrdinské čaty, pod veliteľstvom následníka trónu arcikniežata Karola Franca Jozefa, talianske vojská ku stálemu cúvaniu nútia na talianskom územi. Panstvo Talianov aj v Albánsku je otrasené a v Afrike utrpeli ohromné škody.

Takto vyzerajú naši nepriatelia v dvaadvadsiatom mesiaci svetovej vojny. Rozmýšľať môžu nad tým, že načo bolo toto ohromné krviprelievanie, načo ohromné obete. Nás nepriateľské útoky prinútily ku sebaobrane. Teda nie od nás, lež od nich závisí, aby ukrutné krviprelievanie konečne prestalo.

Stručný prehľad najnovších válečných udalostí.

Uhorské a rakúske hrdinské čaty víťazne napredujú na talianskom bojišti. Toho dôkazom je, že 21. mája zajaly 3000 talianskych vojakov, medzi nim 84 dôstojníkov a ukoristili 25 kanónov a 8 strojových pušiek. V Ríme teda nie s veľkým oduševnením sláviť môžu výročitý deň vierolomného opovedania vojny Uhorsko-Rakúsku.

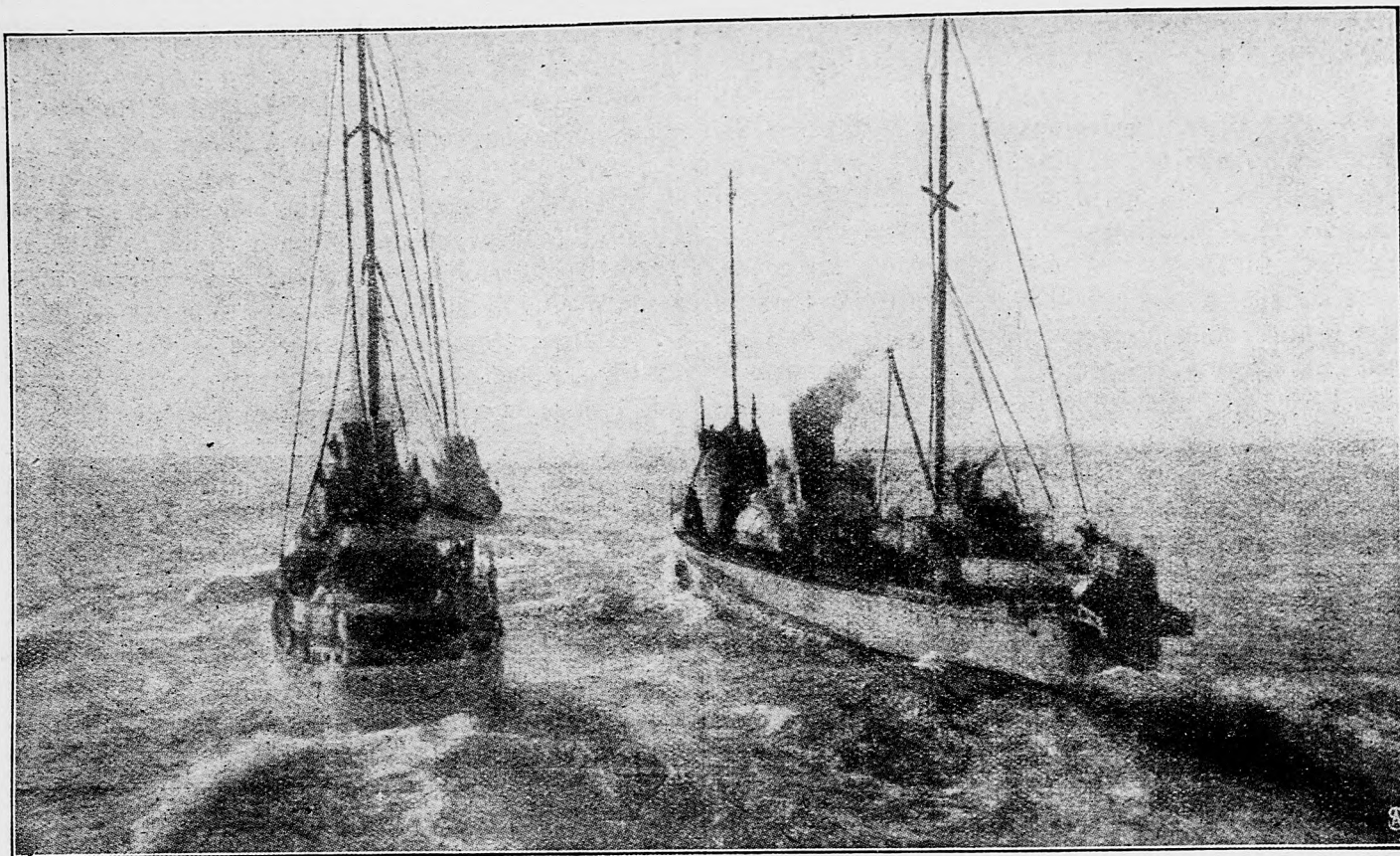
Následkom prekvapujúceho víťazstva uhorsko-rakúskych hrdinov, aké s každým dňom dosahujú proti rozmrveným talianskym vojom, veľký strach opanoval Francúzov a Angličanom. Vo francúzskej komore prišlo už aj ku ručnej bitke medzi jednotlivými krajinskými vyslancami. V Anglicku ale doprosta boja sa už toho, že keď Nemecko hotové bude s Francúzmi, svoje víťazné čaty preveze do Anglicka, aby anglických vyžieračov zbraňou prinútilo k uzavretiu pokoja.

Na ruskom fronte panuje pomerne tichosť. Uhorsko-rakúske čaty zmužile odrážajú všetky útoky Rusov. Na východnom nemeckom fronte, Rusov ako obyčajne, ďalej gniavi Hindenburg.

Námornický výbor parlamentu Spojených Štátov Severnej Ameriky, präsidenta Wilsona vyzval, aby mocnosti celého sveta povolal ku porade, ktorá v záležitosti uzavretia pokoja vydržiavať by sa mala v Amerike a ku zaokrytiu s tým spojených výdavkov odhlasoval 200.000 dollárov.

O ďalších udalostach svetovej vojny podávame nasledovné úradné zprávy:

Starajte sa o chudobné rodiny bojujúcich!

Nemecké torpedové lode pri brehoch Flandrie.

Udalosti svetovej vojny.

Vojna proti Talianom.

O udalostach na talianskom bojišti hlavný válečný stán uhorsko-rakúsky vydal nasledovné úradné zprávy:

13. mája. Na severnom bojišti Monte San Michele naše čaty odrazily viac útokov. Talianov stihla ťažká ztrata. Inej zvláštnej udalosti nebolo.

14. mája. Na Doberdovskej planine dnes v noci od San Martina na západ jedon prudký, s ručnými granátmi urobený útok Talianov po rozhorčenom boji sme odrazili. Ináč bojovná činnosť bola nepatrná.

15. mája. Včera popoludní na viac odsekoch vyvinul sa živý delostrelecký boj, ktorý aj dnes trvá ďalej.

V noci naši letúni pri Monfalcone na diela Adria, na nádražie v Cervignane a na iné, z vojenského ohľadu významné osady hodili bomby. Všetky lietadlá sa neurazené vrátili.

Západne od San Martina naša pechota vyhnala nepriateľa z jeho napred potisknutých zákop a odrazila viac protiútokov.

Od Monte San Michele severne prevedené výpady Talianov sa rozpadly.

Mesto Gorica večer stálo pod palbou.

Aj od tolmeinského predmostia na sever naše vojská na viac miestach vnikly do talianskych zákop.

16. mája. Na odseku Doberdovskej planiny, východne od Monfalcone, výtečný égerský regiment vnikol do talianskych zákop. Zajal päť dôstojníkov, z rozlič-

ných jazdeckých regimentov 150 vojakov a ukoristil jednu strojovú pušku.

Západne od San Martina zaujaté naše posície, vzdor všetkým namáhaniam nepriateľa ku ich spät-zaujatiu, sme odrazili a upevnili, tu sme zajali troch dôstojníkov a 150 chlapov, ukoristili sme jednu strojovú pušku a mnoho iného válečného vystrojenia.

Dnes rano nepriateľski letúni na Kostjanevicu a na viac zrejme poznačené zdravotné ústavy hodili bomby, bez toho ale, že by škodu boli zapríčinili,

Pri gorickom predmostí, pri Piave a na tolmeinskom odseku naše delostrelectvo pod silným ohňom držalo nepriateľské úkryty. Pri rozličných pokusoch našej pechoty na tomto fronte zajali sme jedného dôstojníka a 116 chlapov.

Na korutánskom fronte za dobrých pomerov výhľadu vyvinuly sa tiež čulé delostrelecké boje. Pri Pontebbe medzi našimi čatami a oddielami bersaglierov prišlo ku srážkam.

Proti našim posiciam pri Dolomitoch a na priestore Col di Lany a Tre Sassi urobené útoky sme odrazili

V južnom Tyrolsku naše čaty pri podporovaní nevzdorovateľnej sily palby delostrelectva, na hrebeni Armenterra (južne od doliny Sugana) na výšine Vilgereuth, severne od doliny Terragnola a južne od Rovereitu (Rovereto) zaujaly prvé posície nepriateľa. V týchto bojoch zajali sme 65 dôstojníkov, medzi nimi jedného generála, a viacej ako 2500 vojakov, ukoristili sme 11 strojových pušiek a 7 kanónov. Jedon nepriateľský lietací stroj sme sostrelili.

17. mája. Delostrelecké boje trvajú pozdĺž celej bojovnej čiary. Na Doberdovskej planine, západne od San Martina, naše nové posície rozšírili sme výbuchom míny. Nato zo stránky nepriateľa nasledoval bubnový oheň a útok, ktorý 43. čísla regiment náš odrazil bojom ručnými bombami. Na gorickom predmostí, na odseku Krnu, pri Flitschi a na viac častiach korutánskej bojovnej čiary palba z času na čas bola veľmi čulá. Nočné útoky nepriateľa, urobené proti sedlu v Dolomitoch severne od Hexenfeldu (Sasso di Adria) a od vrchu Sief, sme odrazili. V južnom Tyrolsku naše čaty rozprestrela sa po úbočí vrchu Armenterra, na výšine Vilgereuth zaujaly nepriateľa válečné posície: Soglio, d'Aspio Costo-Cosa, d'Agra-Maronia, na odseku Terragnolo vnikly do Piazzzy a Valdugy, Talianov vyhnaly z Moscheri a v nočnom útoku zaujaly Zugana-Tortu (južne od Rovreittu). **V týchto bojoch počet talianskych zajatcov zvýšil sa na 141 dôstojníkov a 6200 obecných vojakov**, koristiť ale poriadka na 17 strojových pušiek a 13 kanónov. Na odseku jazera Loppio nepriateľ dnes v noci proti našim čiarom pokračoval v tuhej palbe.

Silné roje našich suchozemských a morských válečných lietajúcich diel predvčerom v noci a včera rano v *Benátkach, Mestre, Cormans, Cividello, Udine,*

Per-la Carbiu a Treviso na železničné nádražia a iné osady hojne hádzaly bomby. Všade, zvlášte ale v Udine, kde asi tridsať nepriateľských diel proti našim lietadlám obrátilo sa bezvýslednou odstraňujúcou palbou, naši letúni spozorovali veľké úspechy.

18. mája. Na prímorskom a korutánskom fronte delostreleckú činnosť najviacej hatila hmla. Juhovýchodne od Monfalcone pokusy Talianov, aby pri Bagni odňaté im posície zpätzaujali, *sa zmarily*.

Na území Col di Lany opätne útoky nepriateľa *podobne sa zmarily*.

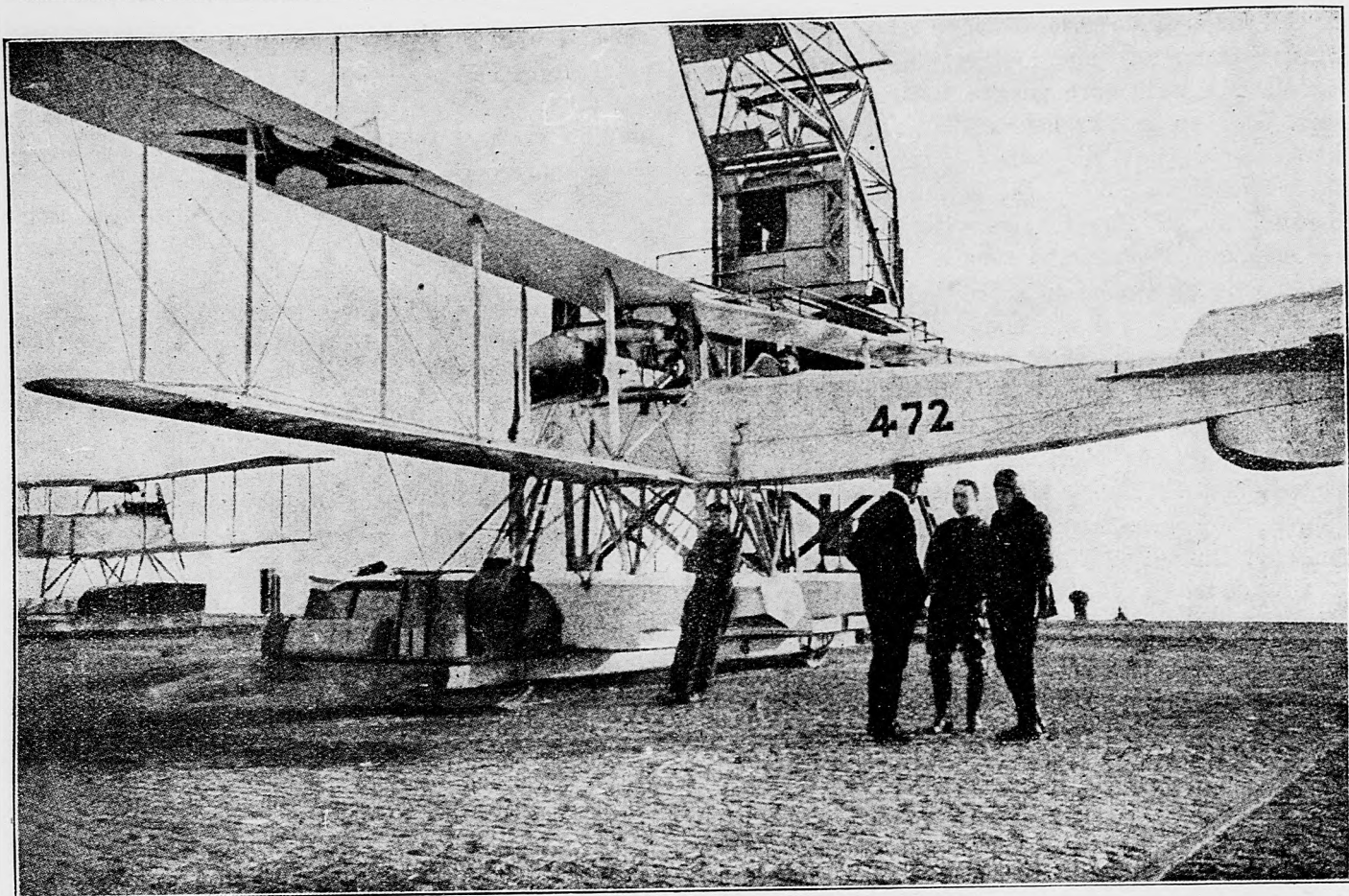
V južnom Tyrolsku naše čaty útokom zaujaly úbočie vrchu Maggio medzi Astach a Lain dolinou (dolinou Astico a Leno), prejdúc cez Lain dolinu juhovýchodne od Platzera (Piazza) zaujaly Costa-Bellát a od Moscheri južne Zugana Tortu a *odrazily viac protiútokov nepriateľa*.

Behom včerajšieho dňa dostalo sa nám do rúk viac ako 900 zajatcov, medzi nimi 12 dôstojníkov, a ukoristili sme 18 kanónov a 18 strojových pušiek.

Talianskeho generálneho štábu zprávy, vydané 16. a 17. mája, obsahujú to tvrdenie, že v týchto bojoch mali sme strašné ztráty. Tieto tvrdenia, ktoré zaiste len to majú za cieľ, aby ich cúvaním spôsobenú neprajnú náladu ulavily, *sú svevoľne vymyslené*. Ztráty

Ručnými granátmi spustošená nepriateľská strelná zákopa.

Nemecký hydroplan (vodný lietací stroj) na brehu Flandrie.

nepriateľa len ten môže pravdezodpovedne udať, čo bojište v rukách podrží. Taliani nenachodia sa v tomto stave. *My ale pri úplnom oceňovaní krvavej obete každého jednotlivého vojaka, len to môžeme povedať, že naše ztraty, následkom šikovnosti našej pechoty, mohútnej ochrany nášeho nepremožiteľného delostrelectva a válečných zkušeností nášeho veliteľstva, sú mimoriadne malicherné.*

19. mája. Na primorskom a korutánskom fronte nastavšia válečná prestávka vôbec aj včera trvala. Dnes rano naše čaty odrazily dva nepriateľove útoky, ktoré pokúsil proti našim od Monfalcone východne nedávno odňatým mu posiciam.

Jedon náš letúňsky roj s úspechom bombardoval želeničné nádražie San Giorgio di Nogara a stanicu válečných letúňov pri Grado.

Na fronte južného Tyrolska naše útoky nezadržateľne získaly priestoru. Na hrebenu Armenterra odrazili sme šesť útokov Talianov. Naše válečné sily pod veliteľstvom jeho cis. a kráľ. vysosti arcikniežata, podmaršalla Karola Franca Jozefa, do predku tiahnuvšie, v doline medzi Astach a Lain nepriateľa na celej válečnej čiare zahnať do zadku a dnes rano zaujali talianske opevnené diela Moloni a Torrero. V doline medzi Lain a Brand (Vallarsa) dosiahly kraj skupiny Col Santo. V doline Etsch Taliani prinútení boli vyprázdniť obce Marco a Mori.

Od začiatku nášho útočenia, počet do našich

rúk padlých zajatcov porástol na viac ako 10.000 obecných vojakov a 196 dôstojníkov a urobenej koriste na 51 strojových pušiek a 61 kanónov.

Vojna proti Rusom a na Balkáne.

Uhorsko-rakúsky hlavný válečný stán o udalostach bojišta proti Rusom a na Balkáne vydal nasledovné úradné zprávy:

13. mája. Na ruskom bojišti polozenie je nezmenené.

Na balkánskom bojišti niet významnej udalosti.

14. mája. Na ruskom bojišti neudalo sa nič zvláštneho.

Na balkánskom bojišti polozenie je nezmenené.

15. mája. Z ruského bojišta niet čo zvláštneho oznámif.

Na balkánskom bojišti polozenie je nezmenené.

16. mája. Ruské a juhovýchodné bojište: Niet novej udalosti.

17. mája. Ruské a juhovýchodné bojište: Polozenie je nezmenené.

Nemecko-ruská vojna.

Hlavný válečný stán nemecký o udalostach bojišta proti Rusom a na Balkáne vydal nasledovné úradné zprávy:

13. mája. Od železničnej stanice Selburg na sever proti krátko predtým zaujatým zákopám urobený pokus Rusov o útok, naše delostrelectvo už v zárodku potlačilo. Vyše sto Rusov padlo do zajatia.

Na balkánskom bojišti niet zvláštnej udalosti.

14. mája. Na východnom bojišti nestalo sa nič významného.

Na balkánskom bojišti nepriateľských letúnov, ktorí na Mirovcu a Dorjan hodili bomby, naša ochranná palba odohnala.

15. mája. Na východnom a balkánskom bojišti významnej udalosti nebolo.

16. mája. Východné a balkánske bojište: Neudalo sa nič významného.

17. mája. Východné bojište: Nič nového.

Balkánske bojište: Na území Vardaru proti našej posícii napredujúce slabé oddelenia sme odrazili.

Vojna Nemcov proti Francúzom a Angličanom.

O udalostach západného bojišta proti Francúzom a Angličanom hlavný válečný stán nemecký vydal nasledovné úradné zprávy:

13. mája. Medzi Argonnami a Maasom na jednotlivých miestach bol živý boj s ručnými granátmi. Pokusy nepriateľa, aby získal priestor v avocourtských a malancourtských horách, sa zmarily.

Od Mort Homme na juhozápad jeden nepriateľský nočný útok v palbe našej pechoty sa rozpadol.

Na východnom brehu Maasu Francúzov z príležitosti ich zle vydateného útoku, ktorý urobili proti kameňolomu od Ablainskej hory na západ, stihla značná ztrata.

Jedon nemecký bojovný letún nad bourguignonskou horou (od Laona juhozápadne) sostrelil jeden nepriateľský biplan. Od Armentieresu juhovýchodne naše obranné kanóny 11. mája sostrelily jedno anglické lietadlo a zničily ho.

14. mája. Jedna výskumná čata v hore Ploekstreet (od Armentieresu na sever) vnikla do druhej čiary nepriateľa, rozhodila jeden podkop a vrátila s desiat zajatcami.

Na okolí Givenchy en Gohette previedli sme výbuchy v anglickej posícii a o zákopy a výbuchom spôsobené jamy, boly pre nás zdarné boje.

Na západnom brehu Maasu proti výšine č. 304. s ručnými granátmi urobený útok Francúzov sme odrazili. Vzájomná delostrelecká činnosť na oboch stranách Maasu bola živá.

15. mája. Na viac odsekoch frontu z oboch strán boly živé delostrelecké boje a patrolové boje.

Pokusy nepriateľa, aby zpätvydobil našu novú, pri Hulluchu zaujatú posícii, nakoľko sa nerozpadly už v palbe nášho delostrelectva, v boji z blízka sa zmarily.

Na bojovnom území pozdĺž rieky Maas, na západ-

Historickej významnosti «Kosové Pole».

nom úbočí Mort Homme a pri hore Caillette urobené útoky Francúzov *ľahkým spôsobom sme odrazili.*

16. mája. Na západnom brehu rieky Maas proti našim posiciám na výšine č. 304. urobených viac slabších francúzskych útokov palbou delostrelectva, pechoty a strojových pušiek *sme odrazili.* Podobný osud stihol jeden útok, ktorý nepriateľ urobil proti jednej vyčnievajúcej časti našej posície od Vaux les Palmeixu na sever (od Combresu na juhozápad).

17. mája. Od Lensu na juhozápad v súvisi s rozhodnutím mín boli živé boje s ručnými granátmi.

Na oboch brehoch rieky Maas vzájomná delostrelecká činnosť časom zvýšila sa na veľmi prudkú. Proti južnému úbočíu výšiny č. 304. urobený útok Francúzov v našej záverečnej palbe sa rozpadol.

Letúnska činnosť na oboch stranách bola živá. Nadporučík Immelmann od Douai na západ sstrelil pätnásť nepriateľské lietadlo. Pri Fournes v povetrom boji premohli sme jedno anglické lietadlo, v ňom sediacich — dvoch anglických officierov — sme zajali.

Vojna Turecka proti Rusom, Francúzom a Angličanom.

O udalostach bojišťa proti Rusom, Francúzom a Angličanom hlavný válečný stán turecký vydal nasledovné úradné zprávy :

12. mája. *Mezopotámsky front:* Nebolo zmeny.

Kaukazský front: Nepriateľ, ktorého sme z odseku od Čuruku na juh vytiskli, od svojich starých posícií na 6—12 kilometrov východne kde-tu vedel zastať. Na pravom krídle s dvoma bataillonami pokúsil sa o protiútok, aby zpätzaujal svoje staré posície, ale s jeho ztratomy sme ho odrazili. Na ostatných odsekoch frontu nebolo boja.

Jedon torpedoborec, ktorý sa 11. mája zjavil na vodách ostrova Keusten, naše delostrelectvo prinútilo odplávať.

13. mája. *Mezopotámsky front:* Niet zmeny.

Kaukazský front: Nepriateľ, ktorého sme vyhnali z jeho posícií na vrchu Kope, dňa 12. mája posilnil svoj v predošlý deň zmarený útok a aby zpätzaujal utratené posície, proti vrchom Kope a Bachli, jedno za druhým urobil päť prudkých útokov. Vreh Bachli leží ďalej na sever. Všetky tieto útoky našim protiútokom sme odrazili. Naše delostrelectvo s účinnou palbou utahujúcim sa nepriateľským oddeleniam zapríčinilo veľké ztraty. V tejto bitke zajali sme i sto ľudí. Na ostatných odsekoch tohto frontu boli nepatrné boje patrol.

Tri nepriateľské lietadlá včera zaletely nad polostrov Gallipoli, ale zazrúc naše lietadlá, ktoré vyletely prenasledovať ich, odletely ku Tenedosu.

Jedon nepriateľský križiak chcel vniknúť do zálivu Šejk Hadjik od Vurče na juh, ale bol prinútený odplávať ku Samosu. Na našu palbu odpovedal dvoma bez-

účinnými výstrelmi. Naše kanóny križiak trikrát do plna trafily.

Na ostatných frontoch významnej udlosti sa nestalo.

14. mája. *Mezopotámsky front:* Nebolo zmeny.

Kaukazský front: Nepatrný delostrelecký boj na niekoľko odsekoch.

Na ostatných frontoch nič nového.

15. mája. Z mezopotámskeho a kaukazského frontu neprišlo zprávy o významnejšej udalosti.

Jedon z našich hydroplanov v noci na 13. mája preletel ponad ostrov Imbros a so zdarom bombardoval v zálive Kefalos kotviace nepriateľské lode. Naše hydroplany vzdor palbe nepriateľského delostrelectva neurazené sa vrátili.

Nepriateľský monitor, ktorý chcel vniknúť do jednej časte severozápadného prístavu ostrova Keusten, dostal sa do prekvapujúcej palby nášho delostrelectva. Voltreffer monitor, ktorý obklúčil dym a plameň, priviedol na zátoň. Vo viac hodín trvajúcim ohni jasne bolo možno vybadať výbuchom streliva na monitore zapríčinené detonácie.

Jedno nepriateľské lietadlo, ktoré sa medzi časom zjavilo, shodilo šesť bomb na pobrežie urlanské, následkom čoho jedon mužský a dve ženské z občianskeho obyvateľstva zomrely a jedno dieťa bolo ranené.

Vojna na mori.

Činnosť podmorských lodí.

Viedeň, 15. mája. V mesiaci apríli utonulo deväťdesiat obchodných lodí s obsahom 225.000 tún, zčiasťky následkom útoku nemeckých a rakúsko-uhorských podmorských lodí, zčiasťky následkom narazenia na míny.

Anglické lode hynú.

Londýn, 14. mája. Agencia Lloyds oznamuje, že britský parník «Eritrea» utonul.

Londýn, 14. mája. (Reuter.) Admiralita oznamuje, že britskú plachtovú loď «Galgate» 6. t. m. jedna nemecká podmorská loď na 50 míľ od Quessantu na západ potorpedovala. 12 matrózov v Bresti vysadlo na breh. Dva člny s 13 ľuďmi ešte chýbajú.

Nátlak Anglicka na neutrálne štáty.

Amsterdam, 16. mája. V anglických prístavoch, v ktorých na neutrálne lode berú uhlie, na rozkaz z vyššieho miesta, zásoby uhlia už nedoplňujú. Anglicko takto chce urobiť nátlak na neutrálne štáty, aby splnily jeho isté požiadavky.

17. mája. Včera popoludní pred pobrežím Flandrie zjavily sa anglické morské válečné sily. Nemecké torpedové lode a strážne lode vybehly z prístavov, načo povstal krátky kanónový boj, v ktorom proti sebe stojace lode na veľkú diaľku boli jedna od druhej. Počas morskej bitky jedno nemecké lietadlo hodilo bomby na jedon nepriateľský torpedoborec, ktorého zadnú veliteľskú vežu trafilo.

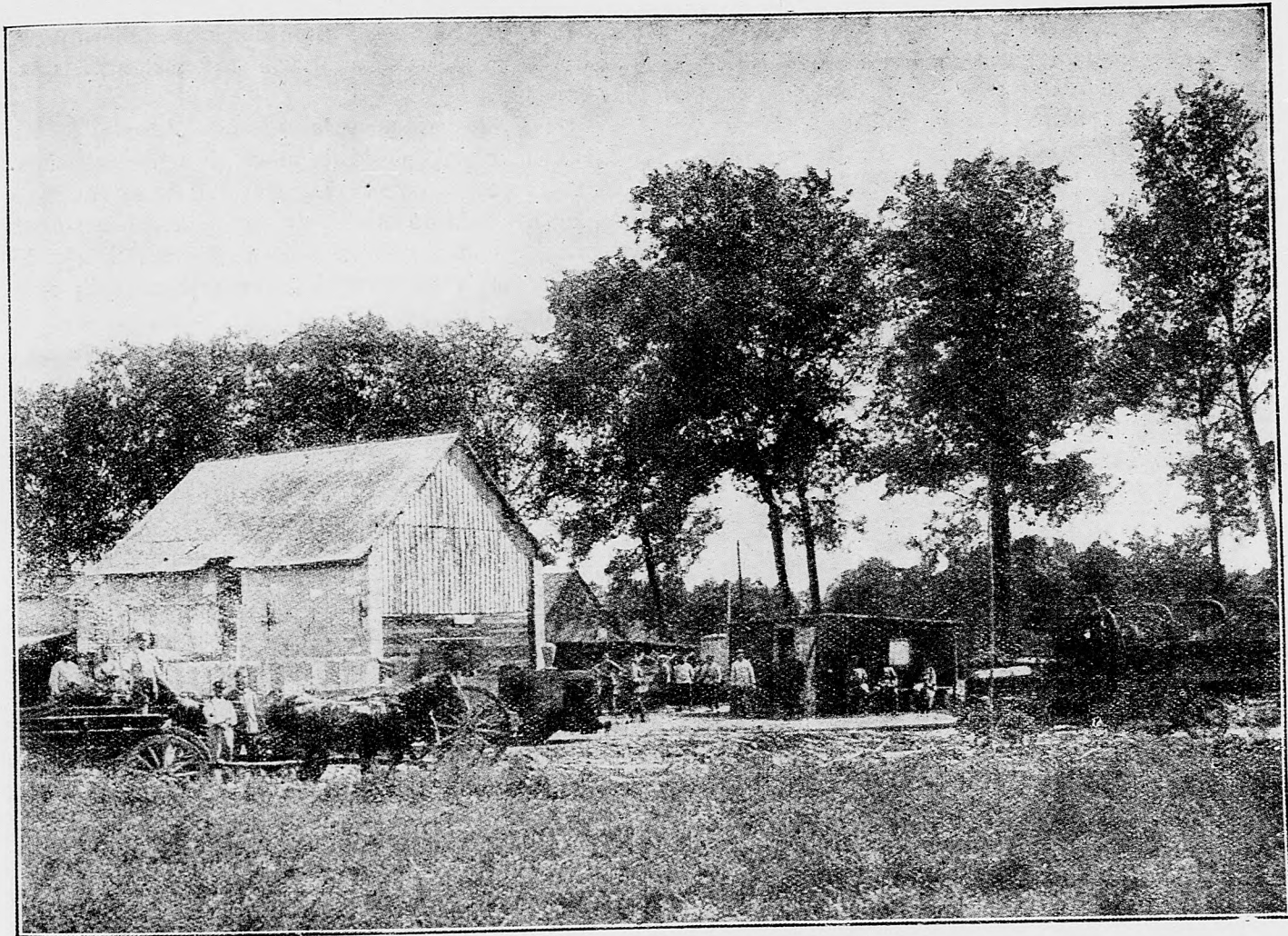
Vojna v povetří.**Bombardovanie Valony.**

Dňa 13. mája popoludní jedon roj našich námornických lietadiel *zdarne bombardoval vojenské osady Valony a ostrov Saseno* a napriek prudkej odstraňujúcej palbe neurazene sa vrátil.

Veliteľstvo flotty.

Krátke válečné zprávy.**Rumunsko a centrálné mocnosti.**

Stockholm, 17. mája. Časopis «Svenska Dagbladet» v úvodnom článku sa zaoberá s obchodnými smluvami Rumunska s centrálnymi mocnosťami, ktoré vyhlasuje za značné víťazstvo centrálnych mocností. Vyhľadovanie Nemecka, keďže teraz už i z Rumunska dostane obilie a iný potrebný tovar, stalo sa ešte nemožnejším. Súčasne nemecký priemysel dostal tržište pre svoje

Obetujte na Červený Kríž!

Malebne pekné táborské miesto na južnom fronte.

Zkaza francúzskej vzducholode.

Toulon, 15. mája. Havasova agencia oznamuje: Jedna francúzska riaditeľná vzducholod blízko Sardínie padla do mora. Šesť hláv počítajúce osobníctvo zahynulo.

Zkaza francúzskej riaditeľnej vzducholode.

Bern, 18. mája. Dľa zpráv časopisov obefou nešťastia, ktoré sa stalo v blízkosti Sardínie, bola námornícka vzducholod «T.» Táto vzducholod z parížskeho vetroplaveckého prístavu v smere Biserty odletela a z nevypátraných dosiaľ príčin horiac spadla.

výrobky. Blokáda Anglicka proti Nemecku dľa ustálenia ruského časopisu «Novoje Vremja» je týmto prelomená.

Irská otázka.

Londýn, 17. mája. Časopis «Daily News» oznamuje z Dublina s dátumom 14. mája: Najsvrchovejší čas bol, že Asquith šiel do Írska, lebo takto môže prekaziť úplné zhošenie sa situácie. Hromadné zatknutia a prekutávanie bytov, ako aj iné veci vyvolaly takú rozhorčenosť, ktorú ani nemožno opísať bez toho, aby sme neurazili zákon o domobrane. Válečné právo priviedlo na povrch tie najplanšie živly; panuje najhroznejšie špionstvo.

Grécko a antantisti.

Lugano, 18. mája. «Corriere della Sera» oznamuje z Athén: Grécka vláda pýtala si vysvetlenie od štátov antantu o zhabaní tých 160 strojových pušiek v Gibraltári, ktoré jedna z Ameriky idúca grécka parolod pre grécke válečné námorníctvo do Pyreusa chcela doviest. Strojové pušky dohodári preložili na jednu sirku vezúcu grécku parolod, ktorá ich v sprievode jednej válečnej lode dohodárov zaviezla do Milosa.

Krvavá vzbura v Moskve.

Bukarešť, 18. mája. Dľa zpráv časopisov do Rumunska od viac dní prichádzajú ruskí uprechlici. Jedon z nich rozpovedal, že svojho času za nesúcich uznatých Rusov s bielou cedulou pustili domov a teraz všetkých povolali ku zbrannej službe. Následkom tohto v Moskve vypukla krvavá zbura. Medzi obyvateľstvom a policiou boli prudké srážky. Na oboch stranách mnohí padli v obeť srážkam. Povolaniu ku zbrannej službe pre veľké rozhorčenie nebolo možno získať platnosť. Na uliciach Moskvy odohraly sa krvavé hrúzy. Ľud žiada zakončenie vojny a ukazujú sa príznaky, že vypukne revolúcia.

Iné časopisy zas sdeľujú, že Rusi z hranice Besarábie čaty odvážajú na rozličné opevnené miesta Čierneho mora. Ťažké batterie odváža ruská dobrovoľná flotta.

Srbi v Salonikách.

Amsterdam, 20. mája. Z Londýna potvrdzujú chýry, že do Saloník prišli Srbi teraz by mali zameniť Francúzov na fronte. Vo vojenských kruhoch síce pochybujú, či sú Srbi ešte súci brániť najprednejší front. Sami Srbi by chceli obsadiť len niekoľko kilometrov macedonského frontu, ale generál Sarrail chce Srbov rozostaviť na širšom fronte a chce, aby Angličania a Francúzi boli v reserve.

Vítazné boje našich vojsk.

Viedeň, 17. mája. Na všetkých odsekoch talianskeho frontu v pondelok (15. mája) po dlhšej prestávke, počas ktorej, krem nepatrných menších podujatí pechoty, boli vlastne len delostrelecké boje, začala sa živšia činnosť. Blížiaci sa výročitý deň zrady Talianska pripravuje dunenie kanónov.

V pondelok (15. mája) na prímorí, ako aj na korutánskom a tyrolskom fronte prišlo ku veľmi prudkým bojom. O všetky tie rozličné miesta, na ktoré Taliani bezmála už od roka nepočítne mnohokrát, ale vždy s nezdarom útočili, aj v tento deň viedly sa tuhé boje. Najtuhšie boli boje v južnom Tyrolsku. Na okolí údolia Sugana a Rovereta naše neohrozené čaty svojou obdivuhodnou hrdinskosťou a vytrvalosťou *vydobyli skvelé víťazstvo*. Bitka viedla sa od údolia Sugana na juh na chrbte vrchu Armenterra, na Vilgereutskej planine, od

údolia Terragnola na sever a od Rovereta na juh. Naše vojská neodolateľnou silou útočily na nepriateľské rady a Talianov ďaleko zatlačily a *dobily prvé talianske posície*. Taliani z povetria sa pokúsili pomáhať svojim ohrozeným čatám, ale marne. Naše oddelenia aj proti nepriateľským letúňom pustily sa do boja a zničily jedno talianske válečné lietadlo.

V Dolomitoch na okolí Col di Lany a Tre Sassi všetky výpady nepriateľa proti našim posiciam *sa rozpadly*. Od Monfalcone na východ našim čatám podarilo sa vniknúť do talianskych zákop, z ktorých nepriateľa vyhnaly a zákopy zaujali. Na korutánskom fronte delostrelecký boj na oboch stranách bol veľmi čulý. Pri Pontebbe medzi našimi vojskami a bersagliermi prišlo ku prudkému boju.

Od Monfalcone na severovýchod nepriateľ na Kostanjevicu urobil povetný útok. Z tejto príležitosti Taliani, verne svojmu zvyku, nevybrali si za cieľ z vojenského ohľadu dôležité body, lež nemocnice, ktorých povolanie genfská zástava z ďaleka jasne označuje. Na šťastie bomby v zdravotných ústavoch nenarobily žiadnej škody.

Naše vojská v pondelok (15. mája) na početných miestach talianskeho frontu vydobyli víťazstvo a tieto víťazstvá nebars budú osožiť agitacionálnej ceste talianskych ministrov, ktorí sa usilujú prekaziť vytrezvenie do vojny vohnaného talianskeho ľudu a rozduchať odúševnenosť za vojnu.

O vojne a o pokoji.

V osvedčeniach anglických štátnikov, menovite keď uvedú do reči vojnu, javí sa vždy isté pretváranie. Anglickí zodpovední štátnici so svojimi osvedčeniami robia dojem ako hriešnici, ktorí sa v povedomí svojej veľkej viny pretvárajú ako nevinné baránky, odvracajú pozornosť od svojej viny a usilujú sa uspokojiť svoje svedomie.

Takto urobil najnovšie aj anglický zahraničný miniszer Edvard Grey, jeden z tých zloduchov, ktorých obťažuje zodpovednosť za to, že z nášho zakročenia proti Srbsku v záležitosti vrahov dediča nášho trónu rozduchali plameň strašnej svetovej vojny. Grey vo svojom osvedčení, ktoré priniesol londýnsky časopis «Daily News», o vojne a o pokoji hovorí práve tak, ako jeho ministerpredseda Asquith. Prekrúca nepodvrátiteľné skutky, pokračovanie anglickej vlády predstavuje ako jedine správne a zase ako jeho kollegovia predstavuje s tou frásou, že sa Anglicko chytilo zbrane za slobodu Európy, lebo chce prekaziť to, aby jeden národ panoval nad druhým. Koľko slov je v tomto vyhlásení, toľko neúprimnosti, toľko falše je v nich.

Keď by sa Anglicko bolo pustilo do boja z tejto zásady, tak by nebolo smelo ani jedného vojaka, ani jednej lode poslať ku Dardanellám silné čaty, veľkú flottu, aby pomáhalo dobiť Dardanelly a zaujať Carigrad. Ktožte vidí v akcii Anglicka proti Dardanellám

ochranu slobody a neodvislosti? Že Turecko neprišlo o Dardanelly a Carihrad, to zaiste nebude ďakovať Anglicku. Tu je talianska zrada. Anglické groše sa dotiaľ gúľaly po palotách talianskych vodcov, pokým Taliansko nebolo strhnuté na stranu spojencov Anglicka, aby im pomáhalo zničiť rakúsko-uhorskú monarchiu.

Tam je Grécko. Grécky národ chce zachrániť svoju neutralitu, bráni sa proti tomu, aby bol strhnutý do strašného krviprelievania a v prvom rade anglická vláda, menovite osvedčujúci sa Grey šliape slobodnú vôľu Grékov. Podlou zbraňou vyhľadovania núti Grékov, aby si stali ku antantistom, alebo aby im prepustili ku válečným cieľom všetko svoje zariadenie.

A ktože šliape slobodu a práva neutrality Holanďanov, Švédov, Norvégov, Dánov? Anglické námorníctvo, ktoré si netrúfa pustiť sa do otvoreného boja s nemeckou flotilou, kdekolvek zbadá nejakú loď týchto neutrálnych štátov, zhabe jej náklad, bársjak je dokázané, že náklad nevezú pre Nemecko.

Ba na väčší dôkaz toho, jako si ctí Anglicko slobodu, anglická vláda by rada previesť u neutrálnych štátov, aby tieto svoje potreby zo zamorských krajov cez anglické kontrolujúce ruky dostávaly.

A koľkú falošnosť odhaľuje, keď jeden anglický minister hovorí o obrane slobody malých národov vtedy, keď anglická vláda rozkázala vešať a strieľať vodcov slobodu milujúceho národa irského, ktorý od stáletí stoná pod anglickým panstvom.

Osvedčenie anglického štátnika tedy nijak neposlúžilo tej veci, ktorej chcel Grey poslúžiť. Práve naopak, kto ešte pochyboval o tom, že sa Anglicko zamiešalo do vojny preto, aby koristilo, aby svoje panstvo ešte viac rozšírilo na úkor centrálnych mocností, teraz sa z tohto osvedčenia o tom zaiste úplne presvedčil. Či sa ale anglické výpočty vydaria, o tom teraz po prvé možno badať istú pochybnosť Angličanov a to práve v osvedčení Greyovom. Zahraničný minister anglický vo svojom osvedčení totižto dotknul sa aj otázky pokoja a tu dosť jasne cielil na vrátenie sa do stavu pred vojnu. Dosavád Asquith a aj sám Grey hlásali, že o pokoji nemôže byť ani reči, dokiaľ nemecký militarismus nezlomia, dokiaľ Rusko nedostane Carihrad, Francúzsko Elsas a Lotharingiu, Srbsko Bosnu, Hercegovinu, Horvatsko a južnú časť Uhorska, Taliansko Istriu, Fiume, Tyrolsko, Korutánsko, slovom anglickí štátnici a mnoho viac žiadali za základ pokoja ako vrátenie sa ku predošlému stavu. Z Greyovho osvedčenia možno nasledkovať na isté vytrezvenie v Londýne. Zaujatie Belgicka, Poľska, Srbska, Čiernej Hory, zlomenie ruskej moci, porážka pri Dardanellách, marné námahy Talianska, utratenie Kut-el-Amari a práskanie verdunských pevností prinútilo anglických štátnikov ku triezvejšiemu smýšľaniu. V Londýne tedy už popustili, keď spomínajú predošlý stav, ale musia ešte ďalej popúšťať. Predošlý stav nezabezpečoval pokoj, práve pre ten stav museli sme ustavične zbrojiť.

My za naše veľké obete chceme nový stav, taký, aký bol označil nemecký ríšsky kancellár Bethmann-Hollweg, stav, ktorý nenosí v sebe zárodok nesváru, nepokoja, vojny, stav taký, ktorý zabezpečí dlhotrvanlivý pokoj a blaho národov.

Keď sa anglickí štátnici prestanú pretvárať, keď bez falošnosti úprimne budú ďalej hľadať základ pokoja, ľahko prídu na to, že ešte ďalej musia popustiť a sblížiť sa ku takému základu, na ktorom možno hovoriť o pokoji, jaký si národy centrálnych mocností žiadajú a za jaký bojujú.

Zaujímavé maličkosti o Rusku.

Cár pomúteného rozumu. — Na správu ríše vplývajú miláčkovia a ženy. — Dynastiu idú pozbaviť trónu.

Noviny «Tägliche Rundschau» o najnovších ruských udalostiach zo Stockholmu sdelujú nasledovné: Článok týchto novín v prvom rade potvrdzuje chýr o zavraždení všemohúceho miláčka cárovho, ruského mnicha Rasputin a a sdeluje, že v cárskom dvore znovu najväčší vplyv má manželka veľkokniežata Nikolaja Nikolajeviča, kňažna Milica, ktorá, ako vôbec známo, je dcéra Nikitu, nekďajšieho kráľa černoehorského. Kňažna Milica pred rokami do cárskeho dvora uviedla ruského mnicha Rasputina a s pomocou tohoto podarilo sa jej aj cárevnu upotrebiť ku svojim cieľom. Kto má byť následníkom Rasputina, posiaľ ešte neni ustálené, kňažna Milica ale na každý pád postarala sa už o tohoto následníka. Do ohľadu môžu prísť v prvom rade traja: arcibiskup Tirtirin, jedon mladý černoehorský mních a jedon nemeckého mena Kaukazčan. Kto z týchto troch zvíťazí, posiaľ nemožno vedieť. Cár stojí pod úplným vplyvom istej ženy menom Vurubova, s ktorou kňažna Milica robí, čo sa jej ľúbi.

Toto sú tí ľudia, ktorí v Rusku robia veľkú politiku a spravujú osudy ruského ľudu. Cára s pomocou Rasputina naviedli, aby uveril, že je povolaný k vyplneniu božskej missie.

Cár ostatne trpí na objavy pomúteného rozumu. Keď posledne najužšie okružie cára žiadalo rozhodnutie v otázkach Malej Asie a Persie a ustálenie toho, čo sa má stať s okkupovaným územím krajín, cár, ako zcela bez seba, pretrhol poradu a povedal, aby v prvom rade nezabudli, že má osemaštyridsať rokov a že je povolaný k vyplneniu božskej missie. Kým toto povedal, jeho tvár sa celkom premenila, tak že v porade prítomní politici prišli k tomu presvedčeniu, že je cár chorého rozumu.

Chovanie sa cára aj vo vojenských kruhoch spôsobí nemalú nepokojnosť. Keď kdekolvek ukazuje sa dajaký válečný úspech, to hneď vzbudí v ňom nedôveru proti patričným generálom, ktorým cár nedopraje žiadnej popularity. Cár v takých pádoch vždy tak sa vyslovuje: *že všetky úspechy ďakovať treba len jemu a jeho plánom.*

Tomuto treba pripísať, že generála Alexejeva odvolali z frontu a že postavenie ministra vojny Suvajeva je otrasené. Postavenie veľkniežata Nikolaj Nikolajeviča zároveň je otrasené, čoho dôkazom je, že z Petrohradu nariadenia, s obchádzaním veľkniežata, rovno posielajú náčelníkovi generálneho štábu. Z príležitosti zaujatia Trapezunta stavania po celom Rusku boli ozdobené zástavami, len v Petrohrade bolo to prísne zakázané. V Tiflisi nedávno jedon pluk zariadil istú slávnosť, pri ktorej jedon z dôstojníkov zdravicu vyniesol na cára, pri hlučnom oslavovaní cára veľknieža demonštratívne ostal sedieť a pohár so šampaňským, ktorý pred ním stál, prikryl oboma rukami.

V Moskve viacerí známi politikovia popredných ruských rodín vydržovali poradu, v ktorej uzavreli, že panujúcu dynastiu detronisujú a na cársky trón povýšia daktorého výtečného člena svojich rodín.

Medzi ľudom panuje veľká rozčulenosť a na území Donca a v Astracháne opakujú sa miestne povstania.

Zodpovednosť poisťujúcich (assekuračných) spoločností ohľadom škôd zapríčinených vojskom.

V otázke válečného poisťujúceho vynahradenia škôd budapeštianska kráľ. súdna tabula vyniesla zaujímavé, významné uzavretie. Ešte na počiatku karpátskych bojov 20. novembra 1914. stalo sa, že v Starej Lubovni (Spiš) následkom nepozornosti vojska povstal oheň, ktorý osem majiteľom zapríčinil škody asi na 20.000 korún. Poisťujúca spoločnosť (A Hazai Általános Biztosító Társaság) odoprela vynahradenie škody, bo že dľa všeobecných ohňo-škodnopoistujúcich podmienok neni povinná vynahradíť takú škodu, ktorá býva zapríčinená skrze vojnu. Stará Lubovňa ležala ale už v etappen-línii, považovať sa teda mala za válečné dejisko, na to sa ale nerozprestiera jej povinnosť vynahradíť škodu.

Oškodené stránky so svojim zastupovaním poverily budapeštianskeho advokáta dr. Eliáša Jójárta, ktorý aj zaviedol pravotu a budapeštiansky ústredný kráľovský okresný súd ustálil, že poisťujúca spoločnosť povinná je vynahradíť škodu, keď vypovedala, že poisťujúce spoločnosti len v tom páde nie sú povinné vynahradíť škodu, keď požiarové škody zapríčinily s vojnou spojené, či skrze nepriateľa, či skrze naše čaty cieľom válečných operácií prevedené, požiar zapríčiňujúce skutky: ako strelba z kanónov, vybušenie bomby alebo podpálenie, učinené skrze nepriateľa. Požiarová škoda, ktorú zapríčinila vojenská osoba *nie cieľom válečných operácií, lež náhodou počas ubytovania (zakvartielovania), nemôže sa ale vziať pod pojem škody zapríčinennej vojnou* a tak ostane škoduvynahradujúca povinnosť poisťujúcej spoločnosti i naďalej. Tento súd potvrdila i kráľ. súdna stolica aj kráľ. súdna tabula.

Zadovažujte predplatiteľov pre «Kresťana!»

Vetry severa.

Od severa vetry dujú,
vetry divé, ostré.

Nevy medveď bručí, ručí,
že nás dlabou roztre.

Že vyplieni vraj Karpáty,
pritiahne k Budínu.

S trónu velí štefanského
od Tisy k Devínu.

Že ho chváliť musia hlučno
Dunaj, Hron, Váh, Nitra:

Holdy strúhať, juchtu lízať
civil, šarža, mytra.

Kančukou vše pizne, vypne
plaziacu sa otrcě — —

Nerúhaj sa, bezbožníku!
odroč blúzeň, odroč!

Žijú Uhri, rod hrdinstva,
odvážnosti, slávy!

Nenie možné, despotismus
že nás do jha vgniavi.

Žijú Uhri, žije Pán Boh,
žije Matka dobrá!

Nezhynieme, premôžeme
Goliata obra.

Dlhomír Poľský.

Kéžmarská nemocnica Červeného Kríža.

Tá nemocnica, ktorá následkom obrovskej obetavosti obečenstva Kéžmarku a jeho okolia stala sa najkrásnejšou a najväčšou nemocnicou Červeného Kríža vo Spiši, do marca r. 1916. opatrovala 2293 vojakov, z tých bolo ranených 1241 a na vnútorné choroby trpiacich 1052. Zomrelo 12, ako úplne vyliečených prepustili 1835, do iných nemocníc preložili 446. Röntgenový stroj upotrebovali v 382 pádoch. Milodarov dostala nemocnica v prvých dvadsať mesiacoch svetovej vojny 10.000 korún, ešte aj z Ameriky; na Röntgenový stroj obetované milodary obnášaly 3300 kor., k zadováženiu bielizne 500 korún a na zimné šatstvo pre vojakov tiež toľko; počas karpátskych bojov ani jedon vojak nebol prepustený z nemocnice bez zimného šatstva; aj veľa rozličných potravín obetovalo veľkodušné obecenstvo celého vidieku.

Dňa 3. júna r. 1915. filiálka na ciele tureckého Polmesiaca zariadila válečný večierok, ktorý priniesol 2100 korún čistého osohu; 19. februára 1916. vydržovaný bulharský večierok bulharskému Červenému Krížu priniesol 800 korún; pre vojakov oslepnutých vo vojne filiálka sossbierala 500 korún a vojakom 67. spol. peš. pluku poslala veľmi mnoho zimného šatstva. Účinkovanie tejto nemocnice našlo uznania aj na najvyššom mieste, nakoľko 22 dobrovoľným opatrovníckam udelené bolo vyznačenie. V Kéžmarku karpátsky deň k znovavystaveniu hornovidieckych obci spustošených Rusmi priniesol 249 korún.

Práce okolo gazdovstva v júni.

Pre studené a veľmi daždivé počasie, ktoré sme mali počiatkom mesiaca mája, mnohé poľné práce zostaly, jako aj vývin siatin. Teraz už iné nepozostáva, ako nahradíť to, čo sa omeškalo, lebo len tak možno k niečomu prísť, keď nezúfame, ale chytíme sa k práci, aby sme z toho užitek obsiahli, z čoho je možné.

Na roliach, kde sa pre zlú polohu nedalo na ne pristúpiť a jariny sa nemohly posiať, môžu sa ešte vždy siať krmné rastliny. Aké sa majú kde siať, to sa vo všeobecnosti nedá povedať; to každý gazda vie z vlastnej zkušnosti. Keď je vlhký rok, krmné rastliny sa zvláštne daria. — Kopaniny, čo sa aj trochu oneskorily, bude treba okopávať, akonáhle podrastú, kdežto pri cukrovke netreba vyčekať, aby podrástla, čím skôr sa okope, tým väčší úžitok donesie. Okopávanie sa preto deje, aby sa burina vykántrila a aby sa pôda zkyprila, žeby teplota a vlaha vnikať mohli ku koreňom.

Hľadme čím viac krmu dorábať a to tým spôsobom, že roľu nenecháme prielohom bez úžitku ležať. Kto veľa krmu dorobí, dobre si môže kŕmiť dobytok, dorobí veľa dobrého hnoja a ten vynahradí roli to, čo sa z nej vzalo skrz dvoj-trojnásobné soberanie úrody.

Prípavy ku kosbe lúk robia sa už začiatkom mesiaca; ozývať sa bude klepanie kôš po dvoroch gazdovských.

Na kapustniskách a v kuchynských zahradách nešanujme tej trocha práce, ktorá sa tam vyžaduje. Na polievačku, kde je to potrebné, nezabúdajme. Tu sa gazdinám poskytuje príležitosť dokázať, ako si vedú kuchynské potreby zadovážiť.

Dobytok je už všade na pasienkoch, kde takéto majú. V novšej dobe zápražný dobytok nepriam vyháňa sa na pašu; pasienky sa zoraly, dorába sa nich obilie, čo sa len tým môže nahradiť, že dorábať sa má viac krmu, ako predtým. Jalovina po hoľach najde dosť paše.

V ovocných sadoch poprezerať štepy, či sú v poriadku a nedovoľme samopašným chlapcom vyberať vtáčie hniezda.

Vo viničiach okopáva sa. Ak sme sa obstarali o americké viničie a majú už výhonky, môže sa štepiť na zeleno. Zbytočné výhonky treba odlamovať a po prvý raz treba zastrekovať proti peronospore.

Včely sú teraz v najtuhejšej práci, lebo pre neprajné počasie aj ony mnoho zmeškaly; dobrý včelár má na pohotove prázdne úle a ktorý sa tomu rozumie, nevyčká, kým mu roj vyletí, ale si ich tak podelí po úloch už vopred, že namusi mať stráž vo včelíne, aby mu roj bez vedomia nevyletel.

Prečo je maštalný hnoj najlepší?

Vo všetkých odvetviach poľného hospodárstva stretáme sa s potešiteľným pokrokom. Pestovanie rastlín je rozmanitejšie a chov dobytky sa tiež zlepšuje. Tento zdravý vývin možno pripísať tomu, že aj naši praktickí gazdovia poznajú veľký význam vedeckých bádání a výsledky týchto výskumov usilujú sa využiť ku svojmu prospechu.

Ani neni tak dávno, keď sa naši gazdovia odľahovali od všetkých novôt. Dobrú radu takmer neprijali a odmietli ju s tým, že však sa oni do gazdovstva najlepšie rozumejú. Ale príroda prinútila gazdov ku postupu a ku použitiu výsledkov vedeckých výskumov.

Všelijaké pohromy otvorily oči gazdom, zobudily ich zo sna a naši gazdovia dnes už veľmi vdačne používajú ku svojmu prospechu všetko to, čo veda na poli gazdovstva objavila. Lebo vedia, že im to slúži len k osohu. Veda na poli gazdovstva mnoho takého objavila, čo predtým nebolo známe, nebude teda od veci, keď na tomto mieste prehovoríme o jednom z najdôležitejších predmetov pre gazdu, o hnojení s maštalným hnojom.

Rastliny, ktoré práve tak potrebujú potravu, ako aj zvieratá, z povetria a zo zeme berú svoju výživu. Z povetria pomocou svojich listov ťahajú do seba medzi inými látkami aj uhlie. Gazda sa teda má postarať o to, aby listky rastliny ostaly zdravé. Rastliny mimo uhliá aj iné látky vdychujú do seba, ale toto pre gazdu z praktického ohľadu neni zaujímavé a preto sa s tým teraz ani nebudeme zaoberať.

Veľkosť a jakosť úrody závisí zvlášte od toho, že či rastlina najde v zemi dostatočnej výživnej látky. Jestli je pôda na takéto látky chudobná, tak zo semena vyklíčená mladá rastlinka práve tak zaostane vo vývine, ako také nemlúvňa, ktoré od svojej matky nemôže dostať dostatočné množstvo mlieka. Z takejto rastlinky potom pravda ani úroda nebude dobrá. Aby sa teda rastliny na roli dobre vyvíjaly, musíme sa starať nielen o dobré obrábanie pôdy, lež aj o dostatočnú výživu pre ne. A toto docielime hnojením pôdy. Hlavným cieľom hnojenia teda je, aby sme zemi dali také látky, ktoré slúžia za potravu rastline a ktoré zabezpečia jej vývin. Ale hnoj nielen že dodáva zemi rastlinám potrebnú výživnú látku, lež rozpúšťa v pôde nachodiacu sa mŕtvu látku a takto robí ich stráviteľnými pre rastliny.

Rozličných hnojív je dnes už veľmi mnoho, ale maštalnému hnoju nevyrovná sa ani jedno umelé hnojivo, lebo sú v ňom obsažené všetky tie výživné látky, ktoré rastlina potrebuje ku svojmu vývinu. Dnes už takmer niet takej pôdy, ktorá by nebola utisknutá na hnojenie. Len pred krátkym časom i v našej vlasti boly také vidičky, kde pôda aj bez hnojenia dávala dobrú úrodu, ale dnes veru už aj tieto maštalné pôdy potrebujú hnojenie. Každá úroda totižto vytiahne záživné látky zo zeme, ktorá, jestli jej túto ztratu nenahradíme, konečne sa predsa len vysilí a potrebuje hnojenie.

CHYRNÍK.

Z biskupstva spišského. Osvieteného p. biskupa spišského dr. Alexandra Párvyho budapeštiansky spolk domovne katolíckych paní a ženských poslucháčov vysokých škôl, vyvolil za jedného svojho ochrancu. Osvietený pán biskup Mikuláša Fedora, direktora-učiteľa levočskej r.-katolíckej ľudovej školy, vymenoval za gazdovského kurátora levočského biskupského dievčenského ústavu mníšiek a za jeho doterajšie verejnosťou účinné, zdarné účinkovanie vyslovil mu svoje arcipastierske vrúčne vďaky. Žiačky toho ústavu v «Karpátsky deň»

k znovavystaveniu Rusmi spustošených hornoviedieckych obcí sossbieraly 277 korún. Magurské kostolné kassy na štvrtú uhorskú válečnú požičku značily: mafašovská 8800, kacvinská 3750, jurgovská 3000, nižnolapšanská 2000, fridmanská 2000, lešnická 2000, frankovská 1000, novobelanská 1000, lehnická 600 a starovesská 500 korún.

Z biskupstva košického. Osvietený pán biskup košický dr. Augustin Fischer-Colbrie v svojom ôsmom obežnom liste odporúča, aby školská mládež aj tohto roku na válečné ciele sbierala listie černíc a podáva spolu návod o sušení a zachovaní týchto. Odporúča i modlitebnú knižku «Boh moja nádej».

Z biskupstva rožňavského. Osvietený pán biskup rožňavský dr. Ludvik Balás v svojom 7. obežnom liste vyzýva školskú mládež k sbieraniu černíc pre vojsko a nariaďuje slávenie dňa vtákov a stromov. Vrele odporúča zariadenie válečných detských záhrad, kde by v prázdninách praceneschopní a inteligencia obce, zamestnávali deti narukovaných. Vrelými slovami odporúča i opatrovanie válečných sirôt. Vykazuje dobročinné milodary, ktoré od Veľkej noci r. 1915. až do Veľkej noci r. 1916. z diecési došly k diecézanskému úradu. Všetky tie milodary obnášajú dovedna 24.931 korún, z toho dostalo sa katolíckej tlači 1465 korún, vojsko napomáhajúcemu úradu 810 kor., Červenému Krížu 297 kor. a na obec «Máriafalva» 4319 korún.

Baňskobystrická kapitula z diecézanských náboženských základín na štvrtú uhorskú válečnú požičku značila 500.000 korún.

Veľká púť hlavnomestských členov Katolíckej ľudovej Jednoty do Mária Remete. V nedeľu 28 mája správca Katolíckej ľudovej Jednoty II. okresu, velebný pán Ladislav *Molnár* povedie púť na milostné miesto Mária Remete. Nábožní pútnici aj slovenského jazyka, opatrení potravnými článkami, keď deň pred tým v hlavnom meste odbavili svätú spoveď, v označený deň o 1/48 ráno shromazdit sa majú v Budíne na priestore «Széna-tér», z kadiaľ o 1/28 hodine pohne sa púť na milostné miesto Mária Remete, kde slovenskú kázeň držať bude velebný pán Rudolf *Flanek*, duchovný vojenský. Ctených bratov a nábožné sestry slovenského jazyka s týmto prosíme, aby čo možno v najväčšom počte súčasťnili sa na tejto púti marianskej.

Značenia na štvrtú válečnú požičku do 5. mája vo Spiši. V sporiteľnom a úvernom ústave v Novej Vsi (Igló) 444.150 kor., sám ústav značil 100.000 korún. V sporiteľni XVI. spišských miest v Novej Vsi 278.500 korún, sám ústav značil 100.000 korún. V sporiteľni v Kézmarku jeden million 467.200 korún, sám ústav značil 250.000 korún. V spišskej úvernej banke v Levoči 700.000 kor., sám ústav značil 100.000 korún. V spišskej sporiteľni v Levoči 325.000 korún; z toho spišská stolica 50.000, veľká obec Ondrišle (Merény) 20.000 korún. V sporiteľni v Podhradí 579.200 korún; z toho Štefan Grieger 40.000, Ludvik Juhász 20.000, Alex. Holénia 10.000, Karol Westphal 10.000, Maria

Oravetz 6000 a Gizella Fest Steller 5000 korún. V poprád-felkanskej sporiteľni 354.659 kor., sama sporiteľňa 200.000 korún. V sporiteľni päť hornoviedieckych miest v Spišskej Sobote 213.000 korún. V lubovensko-podolinsko-gňazďanskej sporiteľni 198.150 korún, sám ústav značil 60.000 korún. V banke v Kézmarku 123.000 korún. Vo felkanskej banke 61.000 korún. V sporiteľni VII. spišských banieckych miest v Gelnici 200.000 korún. V Sporiteľni v Spišskej Belej 178.500 kor. V sporiteľni v Starej Vsi 111.950 korún. Vo vlašsko krompašskej sporiteľni 80.000 korún. V ľudovej banke starolubovenského okolia v Starej Lubovni 86.400 korún. V katolíckej ľudovej banke v Spišskej Sobote 187.000 korún. Na pošte v Kubachoch značili 20.000 korún. Starovesská roľníčka Katarína Konštanský značila 10.600 korún. V Richvalde značili ďalej: Franc Bombara 2000 korún, Štefan Bača 2000 kor., Vojtech Bača s manželkou 800 kor., Ján Merčák 700 kor., Ján a Maria Gonsorčik 300 kor., Ján Čupka 250 kor., Bartolomej Irha 200 korún, vdova Maria Irha 200 kor., siroty po Jozefovi Pacigovi 200 kor., kostolná kassa 100 korún a z Hafky Jánová Gurovič 100 korún; veriaci richvaldskej farnosti doteraz značili 11.000 korún.

Fabrikant Peter Hupka z Lipt. Sv. Mikuláša na štvrtú uhorskú válečnú požičku značil 50.000 korún.

Vojenské vyznačenia. Jeho veličenstvo kráľ dovolil, aby Martin Trsek, plukovník 85. peš. pluku, nosiť mohol bavorský kráľ. vojenský záslužný rád II. triedy so šablami dovedna. Jeho veličenstvo kráľ nariadil, aby na uznanie hrdinského chovania sa pred nepriateľom a výtečnej služby Bélovi Küfferovi a Hugovi Chytilovi, kapitánom 67. pešieho pluku, na vedomie bolo dané najvyššie uznanie. Ondrej Gladits, honvéd košického 9. pluku, na uznanie hrdinského chovania sa pred nepriateľom, vyznačený bol s bronzovou medailou hrdinskosti. Štefan Starzsinszky, bývalý reholník spišskopodhradského kláštora Milosrdných, povýšený je za nadporučíka.

Ktorým traja synovia padli. Jozefovi Kovácsovi z baraňanskej stolice zomreli traja synovia na bojišti a štvrtý bol dva razy ranený. Jeho veličenstvo kráľ na znak sústrasti zarmútenému otcovi poslal strieborné hodinky, ozdobené s monogrammom kráľovým, zronenej matke ale striebornú platňu s podobou ukrižovaného Spasiteľa. Kráľovské dary rodičom odozdali v rámci slávnosti.

Válečný milodar z Ameriky. Hunsdorfský rodák Ján Thaisz z Braddocku kéžmarskému Červenému Krížu poslal sbierku 353 korún.

Vyznačený vojenský kňaz spišskej diecése. Bývalý spišsko-smižanský kaplán Ignác Grebáč, ktorý je od počiatku vojny stále na bojišti, na uznanie vznešenej a neunavnej služby, konanej medzi ranenými vojakmi, dostal čestný odznak Červeného Kríža druhej triedy. Horlivý táboreský duchovný bol teraz už druhý raz vyznačený. Prvej vyznačili ho s kňazským záslužným krížom druhej triedy.

Válečný koncert. Spišsko novovesský (iglovský) katolícky kruh 24. apríla vo farskom kostole zariadil koncert, ktorý docielil čistého osahu 360 korún. Tento obnos v rovnakých čiastkách obetovali novovesskému Červenému Krížu, válečným invalidom a válečným sirotám.

Administratívny výbor spišskej stolice 9. mája vydržoval svoje mesačné zasadnutie pod predsedníctvom nadžupana baróna Artura Wielanda. Direktor financie oznámil, že v mesiaci apríli árár vo Spiši mal príjmov z dane rozličných poplatkov 586.532 korún, teda o 71.252 korún viac, ako v tom istom čase lanského roku. Reštancie obnášajú jeden million 94.467 korún. Od počiatku vojny vyplatili vo Spiši válečnej podpory šesť millionov 408.973 korún. Z pálenie je v obehu 57. z pivovarieň 4 a cukrovo-syrupové fabriky dve, lež raffineria na petrolej neúčinkuje. Kráľ. školdozorca podal zprávu, že následkom nedostatku učiteľov v 34 ľudových školách niet vyučovania. — Stoličný hlavný zverolekár oznámil, že zdravotný stav lichvy stal sa ešte prajnejším, než bol v predošlom mesiaci, nakoľko koňský svrab prestáva a u ostatných užitočných domácich zvierat vôbec nebolo nákazlivej zverskej nemoci. Lichvací obchod bol čulý a bez prekážky.

Karpátsky deň v Čarnagurej (Spišská Magura). V čarnagurskej rím.-kat. ľudovej škole, prislúchajúcej k tripšskej farnosti, 7. mája večer učiteľka Ottová Chamilla zariadila peknú slávnosť na ciele znovavystavenia Rusmi spustošených karpátskych obcí s nasledujúcim programom: 1. Nacionálna hymna. 2. Slávnostná reč: držal ju tripšský okr. notár Otto Chamila. 3. «Uhorsko»: predniesla Maria Gronka, žiačka II. triedy. 4. Táborské spevy: prednášaly Alžbeta Litvin, žiačka III. a Alžbeta Heldák, žiačka V. triedy. «Chorá je moja matka»: spievaly Maria Milon a Maria Bafia, žiačky VI. triedy, na huslách ich sprevádzal tripšský okr. notár Otto Chamilla. 6. Pohyblivé obrazy zo svetovej vojny: na svetlých obrazoch predstavil tripšský kaplán Franc Moš.

Noví kanonici v prešovskej gr.-kat. diecési. Jeho veličenstvo kráľ Jána Korotnokeho, gr.-kat. farára obce Felsősom, vymenoval za riadneho kanonika prešovskej gr.-kat. kapituly. Jána Kizáka, profesora prešovskej gr.-kat. učiteľskej pripravovne, Emanuela Mankovicsa, dekan-farára obce Balázsvágás a biskupského tajomníka Metóda Gojdicsa vymenoval ale za čestných kanonikov tejže kapituly. Všetci štyria sú v každom ohľade zaslúžili cirkevní mužovia. Korotnoki vydobil si ako horlivý duchovný úctu celého vydieku. Kizák vyvínoval veľkú a zdarnú prácu nielen ako professor, lež aj v spoločenskom a duchovnom živote Prešova. Mankovics pracuje neunavnou vytrvalosťou a láskou na mravnom a hmotnom pozdvihnutí svojich veriacich. Gojdics získal si mnoho čitateľov a priateľov svojou osobnou láskavosťou, agilitou a cennými schopnosťami.

Nemilosrdná matka. V Levoči vdova po Jozefovi Sacherovi bez opatery nechala svoje tri malé deti a zmizla.

Vojenské vyznačenie. Poručík Franc Korbass, syn účtovníka spišsko-novovesského okresu, ktorý vyznačil sa so svojou hrdinskosťou na rozličných bojišťa a ranený bol viac razy, od nemeckého cisára dostal železný kríž druhej triedy. — Jozef Rosznáky, strážmajster 9. honvédskeho pešieho pluku, na uznanie zvlášte verného konania povinnosti oproti nepriateľovi dostal korunny strieborný záslužný kríž na stužke medailly hrdinskosti. Jozef Thern, námiestny dôstojník v 9. honvédskom pešom pluku, na uznanie hrdinského chovania sa pred nepriateľom znovu vyznačený bol striebornou medailou hrdinskosti prvej triedy. Franc Szilágyi, strážmajster 9. honvédskeho pešieho pluku dostal striebornú medailu hrdinskosti druhej triedy. — Jeho veličenstvo kráľ nariadil, aby nadporučíkovi Ernestovi Kovátovi a poručíkovi Vladimirovi Gallaemu, obidvaja z 67. spoločného pešieho pluku, za hrdinské chovanie sa oproti nepriateľovi znovu na vedomie dané bolo najvyššie pochvalné uznanie. — Najvyššie pochvalné uznanie na vedomie bolo dané aj Jánovi Ábrahámovi, poručíkovi 9. honvédskeho pešieho pluku, pridelenému ku cis. a kráľ. 45. landšturmistskému pešiemu bataillonu. — Kézarský rodáci Fridrich Zuber, zástavník 13. jágerského bataillonu a Aladár Giorgetta, kadét 5. honvéd-husárskeho pluku, dostali malú striebornú medailu hrdinskosti. — Lubický rodák, nadporučík Desider Lipter za svoju osobnú hrdinskosť dostal vojenský záslužný kríž.

Z Vysokých Tatier. Hornouhorský sväzok prenávkyc cudzincov liečivé kúpele Vysokých Tatier, zastupiteľov rozličných úradov a železníc povolal k porade, ktorá odbývala sa 29. apríla v Poprade a mala za cieľ: ustáliť nastupujúcu letnú sezonu. Štátne kúpele pri Štrbskom stave minister orby vzal pod domácu správu a s vedením poveril tatransko-lomnické direktorstvo. Piata kúpeľná listina Tátraszézplaku vykazuje 265 hostí. Útulňu pri Poprádskom stave otvorila v turističné sviatky.

Pozostalosť cigáňa. V spišskom Richvalde 30. apríla zomrel cigáňsky kováč Ondrej Gábor v 62. roku života svojho. Vynikal medzi svojimi čiernymi súdruhmi striedlivosťou, usilovnosťou a sporivosťou. Páleniečných nápojov sa zrieknul a to svoje predsavzatie aj verne zachoval. Zanechal na kúpenom pozemku vystavený nový dom s dvoma izbami aj vkladnú knižočku v cene 500 korún. Na jeho pohrab, pri ktorom bola i príležitostná kázeň, ustanovilo sa 60 cigánov z okolitých dedín.

Žila 102 roky. V Spišskej Slovenskej Vsi 20. apríla zomrela vdova po Jánovi Hrusovitz v 102. roku života svojho. Až do konca života bola duševne a telesne zdravá, okuliare ešte nepotrebovala, len ťažko počula v poslednom čase. Slovensko-vesský katolícky farár Ján Dičeczy ztratil v nej svoju starú matku.

Ušli ruskí zajatci. Z tých ruských válečných zajatcov, ktorí v spišskej Lubici pracujú, 7. mája popoludní styria ušli, a síce: Nikolaj Arabadži, Ondrej Kozanco, Anatoli Šcherbakov a Timachwe Titotov.

Mrtví a ranení.

Zkráteniny: pp. = spoločný peší pluk; hp. = honvédskejší pluk; jb. = jágerský bataillon; komp. = kompánia; náhr. komp. = náhradná kompánia; bat. = bataillon. Za menom stojace číslo označuje kompániu, v ktorej patričný slúži. Za menom stojaci † znamená, že dotyčný zomrel; písmena z. ale značí, že patričný je zajatý.

Všetci, pri ktorých niet žiadnej poznámky, sú ranení.

Janek Ján (Ölved) 15. hp., pridelený 4. c. k. žandár. bat. 4, Juhas Ján (Heréd) 16. hp., pridelený 4. c. k. žandár. bat. 3 †, Justin Ján (Nógrád) 16. hp., pridelený 4. cis. kráľ. žandár. bat. 3, Kalman Alexander (Verőce) 16. hp., pridelený 4. c. k. žandár. bat. 3, Kartig Pavel (Rudló, Zvolen) 16. hp., pridelený 4. c. k. žandár. bat. 3, Kerek Filip (Nyitra) 15. hp., pridelený 4. c. k. žandár. bat. 4.

Z 19. jágerského bataillona komarňanského: Gažo Jozef (Vágmedence) 3 z., Godár Florian (Zobordarás) 2 z., Gula Jozef (Kaplát) 3 z., Holly Michal (Kislévárd) 3 z., Homola Jakub (Dimvár) z., Hrebik Hugo (Lakács) 2 z., Hruz Peter (Detrekószentmiklós) 4 z., Krivošik Ján (Felsőlóc) z., Kupka Teodor (Bélapataka) 3 z., Lančarič Franc (Modor) 2 z., Mandák Jozef (Kalász) z., Matyász Ján (Báncsipkés) z., Mikolic Franc (Ottóvolgy) z., Mihalik I. Štefan (Kinorány) 3 z., Mindák Jozef (Nagysurány) z., Nagy Jozef (Erdőhátkarcsa) z., Pobjeczky Michal (Pöstyén) z., Revicki Medard (Bélapataka) 1 z., Schrank Dominik (Nagylapás) z., Takács Ján (Vágfarkasd) 4 z., Valovič Mikuláš (Radosna) 1 z., (totožnosť presne nie ustálená), Zito Michal (Kerencs) oddelenie so strojovými puškami z.

Zámbó (?) Ján 19. jb. 1. — Horn Alexander rezervný poručík (Galgóc) 16. pp. 15 †, Lehotzky Jozef kadet-ašpirant 25. pp. 3 †, Máthé Eugen rezervný poručík (Losonc) 25. pp. 9 †, Nagy Alexander nadporučík (Nemesmártonfalva) 25. pp. 3, Schmidt Oskar zástavník (Losonc) 25. pp. 6, Uhljar Samuel dr. nadlekár 25. pp. (Zólyom) †, Vajda Vilhelm kadet-ašpirant (Tótpelsóc) 25. pp. 5, Ádám Anton (Füleksávoly) 25. pp. pri plukovnom štábe z., Albert Štefan (Ujantalfalva) 25. pp. 5, Antal Ján (Dabar) 25. pp. 10, Argean Juraj

(Nagyszalatna) 25. pp. 1, Babindali Alexander (Nógrád) 25. pp. 4, Bais Ján (Besztercebánya) 25. pp. 1, Baláž Andrej (Mátyásfalva, Zvolen) 25. pp. 8, Banga Ludvik (Nagybárkány) 25. pp. 1, Bánovský Adalbert (Besztercebánya) 25. pp. 3 †, Bari Mikuláš 25. pp. 8, Bartko Ján (Hegyhat) 25. pp. 5, Batori Alexander (Zubogy) 16. lp. 10 z., Bemko Michal 25. pp. 8 †, Berecky Ján (Losonctamási) 25. pp. pri plukovnom štábe z., Berki Rudolf (Losoncapárfalva) 25. pp. 3, Bizik Ján 25. pp., 11, Blaško Pavel (Szelee) 25. pp. pri plukovnom štábe z., Bočko Ján (Nagyszalatna) 25. pp., pri pluk. štábe z., Borik Michal (Ipolyvágó) 10. hp. 8 z., Brindjar Pavel (Klenóc) 25. pp. 11, Brindzák Juraj (Süvéte) 25. pp. 9 †, Bronsko Adam (Kelecsény) 67. pp. z., Brutovsky Michal (Zakárfalva) 67. pp. z., Buc Anton (Repickó, Spiš) 67. pp. 9 z., Budáč Ján (Hrabó) 25. pp. 5., Budinski Ján (Káposztafalva) 67. pp. 9 z., Budinsky Anton (Margitfalva) 67. pp. z., Bujnyák Martin (Tárca) 67. pp. 3 z., Bukovinsky Anton (Hamac) 25. pp. pri plukovnom štábe z., Buntik Jozef (Nagybobróc) 67. pp. 14 z., Burca Pavel (Lucski) 67. pp. 1 z., Busák Andrej (Rozsnyó) 25. pp. 10, Bušinsky Franc (Garampéter) 25. pp. pri plukovnom štábe z., Chovanec Ján (Nagyszalatna) 25. pp. pri plukovnom štábe z., Compeľ Ján (Jakabfalva) 67. pp. 14 z., Csacsó Štefan (Berzevice) 67. pp. 14 z., Csanda Michal (Poprádfalu) 67. pp. 4 z., Csank Ludvik Lukáč (Gesztete) 25. pp. 10 †, Čarni Ján (Kavován) 67. pp. z., Čatlok Ján (Szentpéter) 67. pp. 1 z., Čeh Edvard (Szomolnok) 67. pp. 7, ranený a zajatý, Černický Max (Imrikfalva) 67. pp. z., Čipa Michal (Ledomérvágása) 67. pp. 4 z., Čipčala Pavel (Herencsvölgy) 25. pp. 7 †, Čišmár Karol (Garamnémetfalva) 25. pp. 8, Čizmadia Ludvik (Szepesremete) 67. pp. 3 z., Čonka Jozef (Csorba) 67. pp. 10 z., Čupka Ján (Plostin) 67. pp. 13 z., Čupka Michal (Hóka) 67. pp. 8 z., Čura (?) Juraj (Tapolylippó) 67. pp. 12 z., Čakó Ludvik (Tornyalla) 25. pp. 9, Cibula Juraj (Vámosfalva) 25. pp. 12, Cipsér Samuel (Lőese) 67. pp. 14 z., Cud Július (Alsórostoka) 67. pp. z., Cupák Franc (Szomolnok) 67. pp. 9 z., Dabrik Matej (Zólyom) 25. pp. 5 †, Danay Peter (Dubrava) 67. pp. 4 z.

Odpredaj makulatúry papieru starých novín.

Cena 16 korún za m. cent. K dostaniu len v Budapešti vo vydavateľstve našich novín. Zásielka na vidiek prítomne vytvorená.

Oznámy prijíma administrácia „Krest'an“ Budapest, Szentkirályi-u. 28

51 rokov v obchode, vyzkúmane dobrá osada na kosy.

Nikto nikdy nemal lepšej kosy, ako je naša

Bazilika zlato-kosa.

Nesľubujeme nebo a zem, každému ale, kto s dôverou obráti sa ku nám, pošleme takú trvanlivú ostriu zlatú kosu, za ktorú nás požeňovať bude. Tieto kosy už od 50 rokov rozposielame najväčším páňstvom a mnoho tisíc hospodárom. Zárukou dobre stojíme za každú kosu a nesodpovedné zamenníme zdarma. — Cena jednej „Bazilika zlatej kosy“ s poštovou dobierkou:

70	75	80	85	90	95	100	110 cm.
----	----	----	----	----	----	-----	---------

Cena 1 kosy 2-60 2-70 2-80 2-90 3- 3-10 3-20 3-60 kor.

Cena 1 kusa Bazilika diamantovej osielky 1-50 kor. Takej nikdy nebolo. Zvláštne upozornenie pre sbierateľov kupcov na kosy. Pri kúpe 10 kusov kós 1 kus pošleme zdarma. Pri kúpe 30 kusov, zdarma pošleme 3 kusy alebo jeden výborný 6 výstr. revolver, alebo jeden opravde postriebrený metalový kríž. Prosíme na každý pád žiadať si náš veľký obrázkový cenník. Zdarma ho pošleme a každému spôsobíme s ním veľkú radosť. — K dostaniu v obchode: Jozef Marosi a Syn. Esztergom 15. číslo. 51 ročná osada na kosy a veľký obchodný dom.